

we tenminste het beetje zeewater, dat bij het schutten in IJmuiden wel eens naar binnen komt mogen verwaarloozen. Met recht vragen wij ons af, of onder de nieuwe omstandigheden de meeuwen en sterns en de steltloopers op IJdoorn zullen blijven broeden en of het zoetwatermeer voor den trek in voor- en najaar nog dezelfde beteekenis zal blijven behouden. 't Is zeer zeker wel de moeite waard, om hierop te blijven letten.

Het verdere gedeelte van de Noord Hollandsche kust vertoont hetzelfde karakter, al vinden we nergens meer zoo'n indrukwekkend hoogtepunt als op IJdoorn. De zanden bij Enkhuizen, de bocht bij Medemblik krioelen vaak in voorjaar en nazomer van allerlei vogels en het is niet onwaarschijnlijk, dat de kluit ook nog broeden zou langs de Wieringer meer. In dit gedeelte zien we ook dikwijls lepelaars en het zou niet onmogelijk zijn, dat de vogels van het Naardermeer hier die van het Zwanewater ontmoeten. In ieder geval maak ik mij er wel bezorgd over, hoe na de indijking van de Zuiderzee onze Naardermeeders aan de kost kunnen komen. Eigenlijk weet ik nog lang niet precies genoeg, waar onze lepelaars hun kostje ophalen. Wij zien ze altijd vliegen naar de Zuiderzee en konden tot nu toe tevreden zijn met de wetenschap dat ze daar hun voedsel halen. Maar binnenkort blijft er van de Zuiderzee niets meer over dan Pampusmeer (of hoe het ook heeten zal) en IJsselmeer, allebei zoet en wat zullen de lepelaars daar kunnen vinden?

Ge ziet, vraagstukken genoeg en meer onwetendheid dan ons lief is. Ik zou het dan ook buitengewoon nuttig vinden, als wij dit jaar nog maar eens gauw wat meer aandacht schonken aan de vogelwereld van de Zuiderzee. Zeer in het bijzonder moeten wij beginnen met de Wieringer meer, want die wordt het eerst droog gemaakt. Daar begint men misschien al mee, eer nog de groote afsluitdijk voltooid is. Het komt er op aan, om te weten wat er overal langs de Zuiderzee broedt, welke soorten en in welk aantal, welke soorten er trekken in voor- en najaar, welke soorten er overwinteren en voor welke vogels bepaalde deelen van de Zuiderzee bijzondere waarde hebben als voederplaats.

Er is nog iets, en wel dit. Hoe beter wij de vogelwereld van de Zuiderzee kennen, des te meer kans bestaat er, dat we de perikelen van de droogmaking tot een minimum beperken. Ik weet, dat de Directie der Zuiderzeewerken in dit opzicht tot de allerwelwillendste medewerking bereid is.

JAC. P. THIJSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDEELINGEN.

Medewerking gevraagd. — In verband met het onderzoek naar de verspreiding der Nederlandsche libellen, verzoekt ondergeteekende aan ieder die zich hiervoor interesseert, opzending in papillot (driehoekig gevouwen stukjes papier) van alle mogelijke soorten (ook van de vermeende algemeene soorten!), in het bijzonder van de alom bekende „Beekjuffer” *Calopteryx splendens*, liefst uitgekleurde manlijke exemplaren, die onmiddellijk te herkennen zijn aan de fraaie blauwe bandvlekken op de vleugels.

Aangezien deze genoemde soort heel merkwaardige afwijkingen vertoont in den omvang der vleugelteekening, is een groote hoeveelheid materiaal uit alle deelen van ons land, doch vooral uit de Noordelijke provinciën, zeer welkom.

Het spreekt wel vanzelf, dat van ieder exemplaar nauwkeurige opgaven van vindplaats en datum noodzakelijk is. Tevens verzoekt onderget. acht te slaan op het voorkomen dezer soort aan *stilstaand* water, hetgeen mede in verband met de variabiliteit van *C. splendens* van het hoogste belang blijkt te zijn. Portokosten worden gaarne vergoed.

Amsterdam, Oranje Nassaulaan 69.

M. A. LIEFTINCK.

Strandwandelingen te Scheveningen. — Op den 2den Kerstdag waren op het Noorderstrand duizenden zeesterren aangespoeld. Opmerkelijk was, dat er slechts enkele slang-

sterren bij waren, terwijl de kamsteren geheel ontbraken. Aan de vloedlijn waren ze tot eenige dm. opgehoopt, zoodat men daar als 't ware over een tapijt van zeesterren liep. Tal van abnormale vormen bevonden zich hieronder, zooals zeesterren met vier en drie armen, en zelfs enkele met zes armen. Een exemplaar, waarvan de zes armen gelijk ontwikkeld waren, werd mee naar huis genomen. Bij nader onderzoek bleek deze slechts vijf „tusschenschotten” te bezitten. Misschien waren bij de regeneratie, inplaats van één, twee armen ontstaan. Het kalkskelet heb ik ervan bewaard.

Op de golven dobberden honderden meeuwen, aangelokt door de overvloed van voedsel. Schelpenvisschers wren echter al bezig de „vijfvoeten” op hoopen te scheppen. Na eenige dagen werden karrevrachten vol naar Noordwijk gereden, om als mest voor het bouwland verkocht te worden.

Tusschen de aangespoelde zeesterren scharrelden enkele koperwieken en kramsvogels rond; vogels, die men niet dikwijls op het strand aantreft. Ook een meer zeldzame wintergast kreeg ik te zien n.l. de sneeuwgorz (Passerina nivalis), waarvan een 4-tal exemplaren in het schelpengruis naar voedsel zochten. De vogels waren me al enkele malen voorbijgevoegen, opgejaagd door andere strandbezoekers, waarbij me het schitterend wit op de beide vleugels was opgevallen. Eindelijk kon ik zoover naderen, dat ook door den kijker het kleine bruingele, kegelvormige snaveltje en de lange nagel van den achterteen was waar te nemen.

Prachtig was ook de roestbruine band, die het begin van de vleugels met elkaar verbond. 's Avonds werd bij het naslaan van Brehms Tierleben m'n vermoeden bevestigd, dat het sneeuwgorz geweest waren. De volgende middag zag ik nog twee, misschien dezelfde, met enkele kuifleeuwerikken en drie bergleeuwerikken (*Eremophila alpestris flava*). De bergleeuwerik had ik nog nooit op zoo'n korten afstand kunnen waarnemen (± 6 Meter). Met den kijker was vooral het heldere geel van keel en krop, door een zwarten band omsloten, en het zwart op de wangen duidelijk te zien; terwijl ook de twee zwarte, met elkaar verbonden, strepen op den kop zeer in 't oog vielen. Van een soort van kuifje of horentje, zooals in verschillende boeken staat afgebeeld, kon ik evenwel niets bemerken. Wel viel het mij op, dat van een der vogels de gele kleur veel minder helder was.

Op Nieuwjaarsmiddag trof ik ongeveer op dezelfde plaats nog één sneeuwgorz aan, in gezelschap van twee boomleeuwerikken, die waarschijnlijk door de sneeuw in de duinen gedwongen waren, om aan het strand hun voedsel te zoeken. Het mooie, platliggende kuifje, dat aan weerszijden van den kop door een lichte streep boven de oogen begrensd wordt, was prachtig te zien.

De volgende morgen was ik in den tuin bezig, toen ik omstreeks 11 uur een eigenaardig geluid, dat veel weg had van een trompet, boven mij in de lucht hoorde. Op geringe hoogte trok een troep van ± 25 blinkend witte vogels, met kolossaal lange halzen, vermoedelijk wilde zwanen, over ons huis. In een V-vorm spoedden ze zich, met tamelijk kalmen vleugelslag, naar het zuiden, terwijl onafgebroken hun vreemd geluid door de lucht klonk.

Om één uur 's middags brachten enkele jongens een door de kou bevangen koperwiek bij mij thuis. Ik plaatste het dier in de warme kamer om wat bij te komen, doch na een kwartier was de vogel reeds dood. Was misschien het plotseling overbrengen in de warmte er de oorzaak van? U zoudt mij zeer verplichten, wanneer ik in De Levende Natuur vernam, hoe in dergelijke gevallen gehandeld moet worden.

's Morgens vroeg had de kat een vogeltje te pakken gehad, dat in het tuinschuurtje had overnacht. Ik was er gauw bij, doch het bleek reeds te laat te zijn. Het was een mooi heggemusche, met aschgrauwe borst en wangen, donkerbruin op den rug, en lichtbruine vlekken aan de zijden. Overwinteren deze vogels ook bij ons, of was het een doortrekker?

Den 4den Januari lagen er verscheidene doode vogels op het strand. Behalve een aantal zwarte zeeëenden en zeekoeten nog enkele stormmeeuwen, een Jan van Gent, een nonnetje (σ) en een brandgans (*Branta leucopsis*). Van de brandgans, die voor opzetten niet meer geschikt was, heb ik de grootendeels witte kop (de nek en de teugels waren zwart) en één poot (zwart) mede naar huis genomen. Het bleek een aangeschoten vogel te zijn, in z'n poot zaten tenminste hagelkorrels.

In de buitenhaven zwommen op den 8en Jan. een 60 tal eenden vóór de scheepshelling; voor 't meerendeel waren het toppereenden en zwarte zeeëenden. Bij de schokkers in de

binnenhaven hielden zich een 3 tal nonnetjes (♀) op. De vogels waren allermint schuw, zoodat ik dat mooie roestbruine kopje, met wit aan den onderkant en het fijne zaagbekje goed kon waarnemen. Een eindje verder doken enkele dodaarsjes naar de puf (kleine vischjes), die de schokkerlui overboord wierpen.

Ten slotte wil ik nog vermelden dat op den eersten sneeuwdag van het najaar 1923 (ik meen dat het den 15den November was) gedurende den geheelen middag troepen kieviten van 100 tot 150 stuks boven den zeereep naar het zuiden trokken, terwijl er ook veel trek was van lijsters, spreeuwen, wulpen en eenden.

Met dit al is de winter voor den vogelliehebber reeds goed begonnen. Jammer, dat zooveel vogels reeds door de koude zijn omgekomen.

Scheveningen, 12 Jan. '24.

J. A. VAN LEEUWEN JR.

Dirk Hoogenraadstr. 100.

Ijzeroer. — Wie wil voor ondergeteekende de volgende vragen beantwoorden:

- a) Waar, op welke diepte, en in welke deelen van ons land komt ijzeroer in den grond voor?
- b) Groeit daar de smeerwortel, en zoo ja, welke kleur hebben dan de bloemen?
- c) Welke bloedzuigers leven er in de slooten?
- d) Waaruit bestaan de dekkende en onderliggende aardlagen?
- e) Wat valt er voor bijzonders in de omgeving van het water op te merken?

Apeldoorn, Vonderlaan 7.

TH. HART DE RUYTER JR.

Friesche Zwammen. — Naar aanleiding van: Iets uit het Zwammenleven in Friesland van den heer Dijkstra in D. L. N. Jaarg. 28, afl. 10, het volgende:

Tremellodon gelatinosum, die tot mijn vreugde in de omstreken van Drachten zooveel voorkomt, kwam behalve daar en te Winterswijk ook te Eden voor, waar de heer J. L. T. de Meijere haar indertijd ontdekte. In 1923 is zij ook gevonden te Zeist, op eene Excursie der N.N.V. afd. Utrecht, ook te Bergen op Zoom gevonden door J. Schreinemakers, Nov. '23.

Armillaria mucida, staat geboekt als *secundaire* parasiet voor beuken en *Armellaria mellea* als speciale *wortelparasiet* van naald- en loofboomen. Toch heb ik haar ook dikwijls hooger aan de stammen van beide boomsoorten gevonden.

Bekend is het, dat zij voor overwintering tweeërlei zgn. *rhizomorphen* maakt, dat zijn met een soort kurklaag bedekte myceliumstrengen. De eerste gaan naar boven in den boom tusschen schors en hout (waar men ze bij reeds half vergane boomen veel aantreft), de andere groeien onder den grond en loopen door den grond heen en tasten de wortels van nog gezonde boomen aan.

Phallus impudicus is meer een loofboom- dan dennenboschbewoonster. Het jaar 1923 was wel bijzonder rijk aan deze soort. Mijn ervaring van deze soort is, dat zij een ondergrondsche hout- en geen humusbewoonster is.

Wat slakken en paddenstoelen betreft, verwijs ik naar een interessant stuk van den Amerikaanschen Mycoloog Buller, die in het mooie tijdschrift: Transactions of the British Myc. Soc. Vol. VII, p. IV, Slugs as mycophagists en idem Vol. VIII, part. 1 en 2: Some observations on mycophagus propensities of slugs by W. T. Elliott., aardige proeven beschrijft die hij met slakken en paddenstoelen nam. Zij ruiken de paddenstoelen reeds op grooten afstand.

De vraag van den heer Dijkstra, hoe het toch zoo vaak voorkomt, dat Spechten in paddenstoelenboomen huizen, lijkt mij zeer voor de hand liggend, waar deze boomen gemakkelijker te hanteeren of liever te besnavelen en te behakken zijn dan gezonde boomen.

Leiden.

CATH. COOL.

Vlierpit. — Verscheidene lezers van De Levende Natuur zullen naast kurk, vaak gebruik maken van vlierpit om coupes te snijden. Het is thans de goede tijd om dit te verzamelen. Hiervoor zoekt men in een vlierstruik de doodgevroren éénjarige twijgen uit. Deze takken vindt men gemakkelijk, doordat het boveninde meestal afgebroken is. De stukjes hout waar de bladeren gezeten hebben en waar de tak verdikt is, snijdt men eerst weg. Daar het merg los zit, kan men nu door middel van een dun stokje de vlierpit er uit drukken.

Wageningen.

C. J. KOLE.